

وبلاگ ترکیبی از دو کلمه ی وب^۱ و لاگ^۲ به معنی ثبت وقایع روزانه در وب است^۳. وبلاگ محیطی است که به کاربر اجازه می دهد افکار، عقاید، یادداشت های شخصی، مقالات، عکس و آنچه را دوست دارد دیگران بخوانند، منتشر کند. برای نوشتن در یک وبلاگ، نیازی به دانستن هیچ زبان برنامه نویسی یا طراحی سایت نیست و باید سادگی کاربرد را از ویژگی های آن دانست. اندرو سالیوان^۴ در تعریفی که از معنای وبلاگ ارائه می دهد، آن را برداشت حقیقی^۵ می نامد. آن جا که فرد براساس احساسات و برداشت های شخصی خود به ارائه و ثبت اتفاقات، افکار درونی، سنجش های فردی، محلی، ملی و فراملی خود می پردازد و در تمام شبانه روز آن را با مخاطبان خود در اقصی نقاط جهان به اشتراک می گذارد^۶.

بلاگ نیز مخفف وبلاگ است که می توان آن را یادداشت های روی شبکه خواند. به کمک بلاگ ها می توان متنی را با رایانه تایپ کرد و سپس با اتصال به اینترنت، آن را بلافاصله در قالب یک صفحه ی وب، که به این منظور تهیه شده است، منتشر کرد. در بلاگ ها، اطلاعات عینی و عقاید شخصی با هم می آمیزد و اغلب با یک لینک به منبع اصلی، یک بلاگ دیگر یا مقاله ای که بلاگ نویس مورد تحلیل قرار می دهد یا مایل است به مخاطبین خود معرفی کند، همراه است^۷. وبلاگ جایی برای بیان اندیشه و نظریات شخصی است؛ نظریاتی که شاید در جایی دیگر نتوان آن را منتشر کرد. وبلاگ ها تاکنون بزرگ ترین ابزارهای آشکارسازی شخصیت، رو راست بودن با خود و

زینب گلزاری

نگاهی به وبلاگ از دریچه ی آموزش

دیگران و آزادی بیان با صراحت هرچه تمام تر بوده اند و به نوعی، بیان گر حال و هوای درونی افرادند. مهم ترین ویژگی وبلاگ، تغییر رابطه ی یک سویه «نویسنده-خواننده» و از میان بردن فاصله ی زمانی و مکانی میان آنهاست. خواننده، هم زمان که متنی را می خواند، امکان نوشتن هم دارد. در دنیای وبلاگ، هر خواننده ای نویسنده هم هست. خواننده می تواند گفت و گویش را با متنی که می خواند، به سرعت و در همان جا منتشر کند و دیگران را در این گفت و گو شریک کند و مباحثه ای طولانی شکل دهد.

در عصر همگانی شدن آموزش و درآمدن انحصار دانش و نقد از دست عده ای معدود، وبلاگ ها بسیاری از افراد را نویسنده کرده اند و جرئت ابراز عقیده و بیان افکار و سهم شدن در نظریات دیگران را به آنان داده اند. اما گسترش ارتباطات مکتوب و افزایش محتوای فارسی در اینترنت، به رغم ارزش ها و دست آوردهای غیرقابل انکاری که داشته، باعث سوءتفاهم هایی نیز شده است.

آیا حجم زیاد این نوشته ها، نشانه ی امیدوارکننده ای مبنی بر رشد فرهنگ مکتوب در میان جامعه ی ماست؟ جامعه ای که بخش عظیمی از دانسته ها، تحلیل ها و قضاوت هایش بر گفته ها و شنیده ها مبتنی است و نه بر خواننده ها و نوشته ها.

در این میان، برخی اندیشمندان، نویسندگی در وبلاگ را حاصل خاطرات و دست نوشته های پر از غلطی می دانند که نوجوانان و جوانان را به خود مشغول کرده است. این افراد وبلاگ نویسی و وبلاگ خوانی را وقت تلف کردن می دانند و بر این باورند که این مطالب بار علمی ندارند و مفید نیستند. آنان وبلاگ نویسی را شتاب و شتاب زدگی در نوشتن می دانند که حاصل اندیشه های سطحی و فاقد هرگونه اثر جدی است که به تولید محتوای علمی و آموزشی منجر می شود. وبلاگ ها را وسیله ای برای کسب شهرت، بهره برداری سیاسی، کسب محبوبیت و گاه مسائل ضد اخلاقی و انحرافی می شناسند و حضور در این فضای پر جاذبه را نه تنها مفید نمی دانند، بلکه مضر و نامناسب تشخیص می دهند.

نویسنده ای^۱ عقیده دارد: «در وبلاگ افراد به صورت روزانه یا هفتگی مطلب می نویسند و این شتاب زدگی به تولید محتوای علمی و آموزشی عمیق و پخته کمک نمی کند. تولید محتوای علمی و آموزشی، وقت و تفکر و اندیشیدن می خواهد و این با اصل وبلاگ نویسی مغایر است.» دیگری^۲ می گوید: «شتاب در نوشتن وبلاگ، شتاب در نوشتن نیست، این سرعت متناسب با ماهیت این رسانه است.»

شاید امروزه در وبلاگ های ما مطلب مفید و قابل عرضه در محافل علمی، کمتر یافت شود؛ اما درک روزآمدی که از خواننده به نویسنده می دهد، اهمیت زیادی دارد. هیچ کتاب و دسته نوشته ای به سرعت وبلاگ به مسائل مطرح شده پاسخ نمی دهد. وبلاگ محل نقد دائمی است. همین نوشته های بریده بریده و گاه عجولانه، به ذهن خواننده ای تلنگر می زند، کسی را به افقی رهنمون می شود، نظر دیگران را برمی انگیزد، در بسط و گسترش ایده ای، محقق را یاری می دهد و امکان دارد در حکم سیبی باشد که با ضربه ای کم اهمیت، نیوتونی بسازد. هر شتابی، شتاب زدگی نیست و هر کوتاه نوشتنی، حاصل اندیشه ی سطحی نیست. اینها اقتضای وبلاگ است که البته امکان دارد به شتاب زدگی و سطحی نویسی هم بینجامد. مگر ما کتاب پر حجم و کم محتوا، که به قولی حاصل مدت ها تأمل و تفکر است، کم دیده ایم؟ از مهم ترین عواملی که باعث ترغیب افراد به سمت مطالعه ی وبلاگ به جای خواندن کتاب است، می شود، می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. رابطه ی دوسویه بین خواننده و نویسنده.
 ۲. امکان معرفی پیوندهای متعدد و مرتبط با موضوع و دست رسی آسان به آنها.
 ۳. یادداشت های کوتاه و مختصر.
 ۴. دستیابی به اطلاعات فراوان با صرف حداقل هزینه.
- وبلاگ های تحقیقی و پژوهشی معمولاً بر موضوعات علمی متمرکز هستند و افراد را به تفکر وا می دارند و افکار را ویرایش می کنند. لینک های موجود در آنها به خواننده امکان می دهد به منبع اصلی مراجعه کند و این امر خود عامل مهمی در اعتبار وبلاگ هاست.

جورج گیل^۱ و چنگ تار^{۱۱}، دانش و اطلاعات و اسنادی را که از طریق وبلاگ های علمی در اختیار معلمان و پژوهشگران قرار می گیرد، عامل مهمی در پیشرفت و غنی سازی محتوا می دانند. این دو محقق، محیط یادگیری مشارکتی را برای سهم شدن در طراحی برنامه های آموزشی، حل مشکلات یادگیری، تبادل اطلاعات، تجربیات، مباحثه و گفتگو و استفاده از دیدگاه دیگران و بازخوردهای بدون فیلتر را از فواید اصلی

وبلاگ‌های علمی و آموزشی می‌شمارند.

برای مثال، امروزه بسیاری از معلمان شیمی و پژوهشگران و محققان جوان در عرصه‌ی وبلاگ‌نویسی فارسی، بهره‌گیری علمی و پژوهشی را تجربه کرده‌اند. وبلاگ قطار شیمی^{۱۲}، وبلاگ رادیکال^{۱۳} و وبلاگ شیمیست^{۱۴} از این جمله‌اند.

امکان مباحثه و سادگی ساخت وبلاگ‌ها امتیاز بسیار مهمی است که نقش مثبت و مؤثری در آموزش داشته است.^{۱۵}

وبلاگ‌های آموزشی، پژوهش و تحقیق را به صورت یادداشت‌های کوتاه درآورده‌اند و خواننده و نویسنده در دفعات متعدد، با پرسش و پاسخ، به نتایج مفیدی دست می‌یابند. گاه برای یافتن یک پاسخ مشخص و دقیق، خواننده یا نویسنده مدت‌ها درباره‌ی آن مطلب به جست‌وجو و تفحص در اینترنت دست می‌زنند و منابع داخلی و خارجی را بررسی می‌کنند.

دیوید تایلند^{۱۶}، عقیده دارد وبلاگ‌ها موقعیت‌هایی برای یادگیری مشارکتی فراهم می‌آورند و باعث ترقی و پیشرفت و بهبود یادگیری می‌شوند. در حقیقت، یادگیری فرآیندی است که مستلزم بحث و گفت‌وگو و تبادل نظر و تعبیر و تفسیر یافته‌هاست که این مهم به سادگی در دنیای وبلاگ‌های آموزشی اتفاق می‌افتد.

به غیر از وبلاگ‌های پژوهشی و علمی، وبلاگ‌های گفت‌وگو و مباحثه‌ی دانش‌آموزان با یکدیگر و با معلمان درباره‌ی موضوعات درسی و گروه‌های علمی و... نظر بسیاری از مسئولان امور آموزشی را به خود جلب کرده است. قدرت و جذابیت این رسانه، علاوه بر افزایش علاقه به استفاده از آن، میزان یادگیری را نیز افزایش داده است. وبلاگ‌های درسی^{۱۷}، که استفاده از آنها چند سالی بیشتر نیست که در مدارس کشورهای پیشرفته متداول شده است، به نحو روزافزونی در میان معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه محبوبیت کسب می‌کنند. امروزه از آنها برای بحث و تبادل نظر در مورد هر موضوعی استفاده می‌شود. از نظر معلمان، وبلاگ‌ها به این سبب جذاب هستند که برای نگهداری و مدیریت آنها به صرف انرژی اندکی نیاز است. استادان و معلمان مدارس به سادگی می‌توانند با استفاده از قالب‌های پیش‌فرض سایتی مانند تی‌بلاگ^{۱۸}، ظاهر وبلاگ خود را طراحی کنند و سپس با تایپ عنوان موضوع مورد نظر، با دانش‌آموزان به مباحثه بپردازند.

این خصوصیت وبلاگ‌ها موجب شده تا پیترو گرانوالد^{۱۹}، مشاور امور آموزشی، بر این باور باشد که وبلاگ‌ها در آینده به یکی از مهم‌ترین ابزارهای آموزشی مبدل می‌شوند و حتی جای‌گزین وب‌سایت‌های موجود خواهند شد. شاید دانش‌آموزان به سادگی ندانند که چگونه از یک وب‌سایت برای افزایش سطح آگاهی خود استفاده کنند؛ اما وبلاگ وسیله‌ای در خدمت دانش‌آموزان است و آنها می‌توانند به سادگی آن را درک کنند و مورد استفاده قرار دهند.

یادگیری فعال و ارزشیابی پویا و روزآمد در وبلاگ‌های آموزشی، حس اعتماد به نفس را در وبلاگ‌نویسان بالا می‌برد. بازبینی دائم یادداشت‌ها، قدرت ابتکار آنها را افزایش می‌دهد و نوشته‌ها را کامل‌تر و منسجم‌تر می‌کند. نشر اندیشه‌ی فرد و دریافت واکنش دیگران احساس خوبی در نویسنده‌ی وبلاگ ایجاد می‌کند.

امروزه، در حالی که در دنیا، در زمینه‌ی تولید محتوای آموزشی، رقابت شدیدی در جریان است، این اجتماع مجازی باعث تمرین و ترویج روش‌های عقلانی، منطقی و عمل‌گرایانه در تفکر در میان نویسندگان خود است. در مجموع به نظر می‌رسد که وبلاگ در قیاس با روزهای اول پیدایش، که صرفاً یک دفترچه‌ی خاطرات الکترونیک شخصی محسوب می‌شد، به پیشرفت‌های فراوانی دست یافته است و در آینده باید شاهد کاربردهای فراوان آن باشیم.

پانوش‌ها

1. web
2. log
3. Keithstanger.com/weblogs.html
4. Andrew Sullivan
5. real - time
6. www.Andrew Sullivan.com - Greatest Hits - Culture
7. www.Francis Pisani - mondediplo.com/article 154.html
8. www.ashouri.malakut.org
9. www.Sibestaan.malakut.org/archives/005903.shtml
10. Gil, y, Fidalgo, A, & Sein-Echaluze, M. (2004). The knowledge networks as an innovatin for the improvement of the university teaching quality. Available: www.dl.aace.org/ 16150.
11. A. chongtary, R, Hansson, T, kjaer, C, & van Hevgten, L. (2004). A Virtual

- Collaborative Didactic: Experimental Design in local context, Available: www.dl.aace.org/16174.
12. www.chemtrain.persian blog.com
 13. www.radical.persian blog.com
 14. www.chemnew.persian blog.com
 15. Royal Van Horn, gateway, proquest.com
 16. Martland, D. (2003) Elearning: What Communication tools does it require?
 17. www.only Punjab.com/Fullstory-status-10-news ID - 2396.html
 18. www.Tblog.com
 19. Gunwale - in the classroom, weblogs are the new Bulletin Boards Technology news only punjab - com.html